

G Ł O S

PO. Xcia Smci

K A Z I M I E R Z A S A P I E H Y,

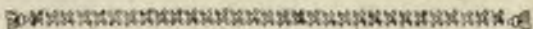
GENERALA ARTYLLERYI

Y

MARSZAŁKA KONFEDERACYI W. X. Lit:

NA DNIU 21. KWIECZNIA 1789. ROKU

M I A N Y.

D Aruy Miłościwy Panie, iż lubo slyszalem na dniu wczorajszym, że tocząca się przed zafolwowaniem Sessyi materya już jest ukończona, przecież w wolnym żyjąc Narodzie i wiedząc z doświadczenia, naczym się zafadza ta wolność, nie znam za Prawo, nie znam za decyzyę Stanow tylko to, co jest Ich więkźności lub iednomysłności potwierdzone wyrokiem. Pamiętając nad to o wyrazach przysięgi Marszałkowskiej iż na żądanie choćby iednego Turnus odmowiony nie będzie; pamiętając ieszcze lepiej i przekonanie i oświadczenie mo-

)C

ie, domagające się na dniu wczorajszym *ante omnia* żeby konkluya moia do decyzji wziętą była, nie mogę toczącą się względem Noty Posła Rosyjskiego materyą mieć za zakończoną. Albowiem takowe ukończenie od woli wszystkich trzech Stanow zależy.

Na tey tedy gruntując się prawdzie, rozumiem że nie zgrzeszę, gdy będę się dopraszał, by od tego dzisiejsza się zaczęła Sessya, czego decyzya przez zafolowanie wczorajszey wzbrowną została. Zebym zaś się próżno upor-
nym nie okazał, w krotkości powtorzę zdania moiego powody.

Dwa tutaj są M. Panie kroki z okoliczności wzwyż wspomnioney Noty pod uwagę Stanow przychodzące, ieden komunikacya Noty Krolowi Jmci Pruskiemu, drugi odpowiedź J. Panu Posłowi Rosyjskiemu. Pierwszego z nich słuszność i winne dla tak Nam przychylnego Monarchy wymagają względy. Tęgo ia kroku zawsze żądałem, czego dowodem jest głos na dniu wczorajszym J. W. J. Kdza Podkanclerzego Koronnego, gdy oświadczył iż to jest iednomysłne zdanie Deputacyi, na ktorey Sessyi znajdowałem się gdy ten był wybrany frzodek.

Wszelako nakaz tey kommunikacyi choć od nikogo z dobrze myślących ani znalazł ani znaleźć może zaprzeczenia nie jest jeszcze zupełnie ukończony. Bo kiedy Pan słudzę co rozkazuje, powinien wyraźne do okrywaw niaska-

zać mu prawa. Wierc trzeba żeby Prześwieitne Stany rzekły przy zleceniu Deputacyi ułożenia komunikacyney Noty, iaka iej treść bydź powinna, y co mamy oświadczyć, że czynić w takowym razie pragniemy: Bo Narod co nie ma swoiey determinacyi, zapewnie się od obcych poważania spodziewać nie może.

Prześwieitne Skonfederowane Stany! Jeden z najpierwszych obywateli przytym, abyśmy wezwali *bona Officia* Kroła Jmci Pruskiego i im więcey będę widział Jego dla Nas istotney przyiaźni, tym ściśleyszym będę radził z nim się łączyć związkim, Ale ia przyiaźń między Narodami chcę mieć istotną, nie iak u Nas Moskwa czyniła, co Naszą dependencyą płacąc despotyzmem, wślytko to przyiaźni okrywała Imieniem.

Nie trzeba by Narod samowładny czekał rozkazu obcego, co mu czuć co czynić każą; ale i owšem trzeba postępkami swoiemi okazując, - co czuie, tak czynić, iżby drugih zachęcić do trzymania z Nami.

Kto ma duszę, kto ma śmiałość, ten ku obronie swoiey własności i swoiey sławy sam pierwsze czynić powinien kroki. Niech szuka wsparcia, ale niech razem okazuje, że gdyby go nieznalazł, woli zginąć niż dać się skrzywdzić, a w tedy dopiero łatwiey i sławę i wsparcie znajdzie.

Nikomu za nikogo wystawiać się roztropność nie radzi więcej, iak on sam pragnie i dla tego, gdyśmy pierwŝy raz wezwali *bona Officia* Krola Jmci Pruskiego, nie byłem zdania tych, co radzili czekać z podaniem powtorney Noty o Ewakuacyą po odpowiedzi na pierwŝą, do poki nie będzie wiadomości z Berlina, i skutek stwierdził moje przepowiedzenie; bo poty Dwor Berliński na Nasze nie odpowiedział żądane, dopoki niezobaczył iak daleko nasze rozciąga się przedsięwzięcie.

Nie jestem i teraz tego mniemania, żeby nie odpowiedzieć Jmci Panu Posłowi Roslyiskiemu, bo chcę okazać całemu światu, że w każdym momencie Polŝka czuć się umie.

Już tu dość jasno było przed kilkodniami wyŝwiecone, że nie może być większym dowodem niepoważania Narodu, iak nieodpowiedziawŝy na Jego żądania, zamiast ich uskutecznienia iako zgodnych z Sprawiedliwością i Prawem własności, nowe a przeciwne dobru krajowemu podawać nalegania.

Uczynić to czego żądają byłoby podłością, przemilczeć odpowiedź jest znakiem boiazni, i wahania się tam, gdzie idzie o sławę, o powagę Narodu. Choć więc znam tak dobrze iak pewnie każdy z kochających Oyczyznę Obywateli, że niema najmniejszego Prawa żądać wolności przeyscia przez Polŝkę Wojsko Roslyiskie, lubo znam że wŝafny Nam tego dozwalać Im nie każe interes, znalazłem

przecież że odmowienie zawsze potrzebne, ale teraz zaraz uczynione, i jeszcze nie jest dogodnie temu pozostawianiu, które sobie, które temu Rzplta winna Sąsiadowi, co się za nią wstawiać raczy. Bo odmowienie już jest odpowiedzią, a tey nikt nie powinien czynić, gdy Go tak mało poważają że Mu nawet odpowiadać nie chcą.

Wzajemność we wszystkich względach panować powinna między Narodami; i dla tego radziłem i radzę żeby Deputacya J.P. Posłowi Rosyjskiemu doniosła, że żadney nie zyska rezolucyi, dopoki Dwor Jego względem Ewakuacyi Skonfederowanym Rzpltey Stanom dać iey nie zechce. Tym sposobem i Jemu i całej Europie pokazemy, że już teraz chcemy, by się wszyscy z Nami tak iak z Narodem samowładnym obchodzili; i ten to jest krok, który za konkluzję Głosu Moiego przed kilka dniami położyłem, nie slyszalem żadney przeciw temu oppozycyi, owszem miałem szczęście przez znaiomych z gorliwości i Obywatelstwa godnego Senatorsa i Posłów być popartym.

Wczoray proponowana dopiero została komunikacya którą ia tak naturalną i z siebie wynikającą znajdowałem, żem o niey nawet niewzmiankował. Nie sprzeciwia się ona wcale temu, co ia podałem postępkowi, owszem, tak jest słusznym wymiarem poważania i wdzięczności względem Krola Jmci Pruskiego, iak odpowiedź w moiey konkluzyi zawarta przyzwo tym okazem, czułości sposobu którym się z Nami obchodzi Rosya.

Lecz by już wszystko na jaw wystawić, w czym dla Rosji jest zyskowniejszą komunikacją Noty Dworowi Berlińskiemu, bez żadnej tym czasem na żądania JP. Pośła Rosyjskiego odpowiedzi; Trzeba wiedzieć, że niema sprężyn, którychby nieruszono do przemienienia surowych względem niewypuszczania Wojska Ordynansów przez Kommissją Wojskową za Prezydencyi JW. Hetmana W. Kor: danych a gdy tego dokonać nie można było, podzielone teraz Wojsko częściami wprowadzić, a te Transportami ochrzcić usłowiano, i tak iedno innym zrobić sposobem. Widząc że stałych osłabić ani groźbą ani omamieniem nie mogą umyślowić, zechcą pewnie teraz Nas osłabić daniem innego kształtu tej stałości przed przyjaźniami dla Nas Narodami; dla tego już woła samą komunikacją, bo gdy ta bez poprzedzającej Rosji poydzie odpowiedzi do Dworu Berlińskiego, sztuczna polityka potrafi wystawiać bezsilność Polaków, ich własną w swoich ratowania się sposobach nieufność, ich do iarzma Rosyjskiego nawykłość, potrafi temi widokami przekonywać że Polacy tak są słabi, iż chcąc ratować ich Potencya zamiast im pomagania, sama tylko dźwigaćby musiała niebezpieczeństwa i ciężary.

Przeciwnie zaś lękają się tego: że gdy poznają Dwory przyjazne, iż meśtwo stałość, niepodległość duszę Polaków napelniają, a że silnie w swojej i cudzej stanąć potrafią obronie, znajdzie się pewnie taki co zechce być Nam użytecznym, widząc że i my być użytecznymi możemy.—

A co więkſza co ieſt rzecz iawnieyſza, że znaiąc niczym nieporuſzoną cnotę Fryderyka Wilhelma, wiedząc iż ſolenie Nam w oczach całej Europy przyrzekł wſpierać i utrzymywać Naſzą niepodległość, przewiduią z boiaźnią, iż gdy My śmiało ſtaniem przy tey niepodległości obronie i przy Prawach Naſzey właſności, przyiazny Naſz Sąſiad nas nie opuści & *hic cardo Rei.*

To powód czynienia wſzytkich uſiłowań, żeby Polſka nie okazała wczesnie, że iuż odtąd wſzytkimi ſiłami chce bronić Praw ſwoich i ſamowładztwa Rzeczypoſpolitey.

Przeſwiętne Stany! Może mniey doskonały Polityk nazyblem iafno rzeczy wyſtawił, alie chcąc uſprawiedliwić moje wniesienie, musiałem ſię z iego tłumaczyć powodów.

Do żadney Zagranicznej nie przywiązany ſyſtemy, bo tylko z kaźdey wybieraiąc, co ſądzę bydź użytecznym dla moiey Oyczyzny, daleki od podchlebitwa, daleki od ulegania, zapewne dla moiey Ofobiſtości pomysłnych nie mogę ſię ſpodziewać loſow, ile gdy w Polſzcze ten loſ i nayszczęśliwieſzego człeka ſpotyka, że ieſt od iednych poſądzanym, od drugich prześladowanym, lecz dość dla mnie będzie, gdy głos Publiczności który iſtotną ſtanowi ſławę, o ktorego pochwały nayspierwſi dbaią Monarchowie, i który tym bardziej w wolney Rzeczypoſpolitey, ſzanowany bydź powi-

nien odda sprawiedliwość nieskazitelności chęci i postępkow moich, gdy na Relacyjnych Seymikach śmiało stanąwszy przed wspot-Woiewodzanami memi, zobaczę iż nie żałują tego że mi swoich powierzali łolow: gdy na koniec do Grobu poniosę imie dobrego Polaka.

Godny Stanu Rycerskiego i Konfederacyi Koronney wolnemi głofy wolnego Narodu obrany Marszałku, pełne wdzięczności składam Ci dzięki, za to: żeś na dniu wczorajszym względny na wniosek Kolegi i Posła, do decyzji Prześwientnych Stanow podał moją w tey mierze konkluzją. Ty ieden iako pierwszy Stroż porządku Seymowania, wskazywać powinienes tor czynności Naszych. Ty ieden masz Prawo ogłaszać zmienienie za decyzją Stanow Projektu w Prawo. Twoy pierwszy podpis Konfitytucyi moc oznacza, Ty na koniec ieden tylko możesz swoich ściśle dopełniając obowiązkow, powiedzieć że rzecz w iakiey materyi jest ukończona. A gdy tego z ust Twoich nie słyszałem, przeto na podaną moją propozycyą względem odpowiedzi JPu. Posłowi Rossyjskiemu na ostatnią Jego Notę o zapytanie, czy jest zgoda? a jeśli iednomysłności nie będzie o Turnum dopraszam się.

